

Comentariul operei literare Scrisoarea a-III-a

A aparut la 1 mai 1881, in Convorbiri literare.

Simtindu-se atras de istorie, ca orice poet romantic, Eminescu transpune in opera sa momente incarcate de glorie din viata poporului roman. In evocarea istoriei atitudinea poetului are doua ipostaze: una elegiaca si cealalta satirica.

Viziunea elegiaca se manifesta cu pregnanta in poeziile in care panorama civilizatiei creeaza un sentiment al zadarniciei (Memento mori, Muresanu, Imparat si proletar).

In ce priveste satira, aceasta vizeaza toate laturile existentei sociale: lipsa de idealuri a tineretului (Junii corupti), scepticismul, impostura, superficialitatea (Epigonii), conditia geniului (Scrisoarea I, Scrisoarea II), snobismul (Ai nostri tineri), profanarea iubirii (Scrisoarea IV, Scrisoarea V), precum si lipsa unei conceptii superioare despre arta (Criticilor mei).

Mihai Eminescu publica in Convorbiri literare o serie de poezii intitulate eufemistic Scrisori, care contin puternice accente satirice, ce se remarca printr-o vizibila unitate din punct de vedere al formularii si al tematicii. Toate aceste poeme de factura romantica au in centru motivul conditiei geniului nevoit sa traiasca intr-o societate incapabila sa il inteleaga.

Scrisoarea III, care initial urma sa faca parte alaturi de imparat si proletar din vastul poem Memento mori, se opreste la vremurile stralucite din timpul domniei lui Mir-cea cel Batran. Aici geniul este omul politic, Cezarul si conducatorul Poemul este o creatie bazata pe antiteza dintre trecutul inaltator si prezentul decazut.

La nivelul compozitional distingem doua parti, prima avand patru tablouri si o desfasurare ampla, evocatoare si epopeica.

Tabloul intai debuteaza cu o alegorie menita sa sugereze puterea Imperiului Otoman. Povestea feerica incepe prin evocarea unui tanar sultan care doarme sub fereastra iubitei - "frumoasa Malcatun - si care viseaza ca Luna (prefacuta in fecioara) il cheama intr-un straniu joc nuptial. Dupa disparitia lunii, visul capata o alta semnificatie: din inima sa creste un copac urias sub care se adaposteste intreg Universul.

Tabloul urmator consta intr-un succint episod dramatic in care dialogul are o importanta deosebita. Sunt evocate cele doua personalitati istorice - Mircea si Baiazid a caror miscare este scenica. Domnitorul roman se infatiseaza inca de la inceput ca un simbol al poporului nostru, ca o intruchipare a calitatilor morale ale acestuia. Eminescu il evoca ca pe un batran intelept, simplu "dupa vorba, dupa port", care stie sa le faca o primire ospitalie a chiar si dusmanilor: "Cat suntem inca pe pace, eu iti zic: Bine-ai venit!".

Mircea cel Batran da dovada de modestie: "si nu voi ca sa ma laud, nici ca voi sa te-nspaimant,/ Cum venira, se facura toti o apa s-un pamant", dar si de demnitate: "Despre partea inchinarii insa,

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

doamne, sa ne ierti". El sugereaza, de asemenea, cu multa diplomatie, utilitatea evitarii unui razboi: "Ori vei vrea sa faci intoarsa de pe-acuma a ta cale/ Sa ne dai un semn si, noua de mila mariei tale"... Apelativul utilizat de domnitor semnifica cumpatarea sa izvorata dintr-o intelepciune de sorginte populara. Cu aceeasi atitudine echilibrata infrunta jignirile infatuatului Baiazid: "Tu esti Mircea? - Da-mparate!/ Am venit sa mi te-nchini/ De nu, schimb a ta coroana intr-o ramura de spini!". Cand acelasi Baiazid incearca sa-l intimideze, Mircea cel Batran raspunde linistit: "... mosneagul ce-l privesti/ Nu e om de rand, el este Domnul Tarii Romanesti".

Urmeaza apoi tabloul al treilea in care scena se transpune pe campul de lupta. De data aceasta, predominante sunt imaginile motorii, vizuale si cele auditive. Inca de la inceput atmosfera tensionata este sugerata prin miscarile naturii: "...Ce mai freamat, ce mai zbucium!".

Ostirea romana iese din umbra deasa a codrului si il loveste cu inversunare pe dusman. Poetul releva vitejia, lui Mircea, care prin atitudinea sa isi incurajeaza ostentiv: "Mircea insusi mana-n lupta vijelia-ngrozitoare,/ Care vine, vine, vine, calca totul in picioare". Contrastul dintre starea de spirit a domnului nostru si aceea a cotropitorului, care urla "ca si leul in turbare", este evident. Imaginile realizate sunt apocaliptice: in fuga lor, caii iau pe copite "fata negrului pamant", sagetile "se toarna" "ca nouri de arama si ca ropotul de grindini", "Vajaind ca vijelia si ca plesnetul de ploaie".

In final, inlestarea armata se termina cu victoria lui Mircea cel Batran, armata otomana fiind aruncata ca "pleava vanturata" peste Dunare.

Ca si tabloul al treilea, cel de-al patrulea este descriptiv. Este evocat momentul de odihna al invingatorilor. Acum luna, "Doamna marilor s-a noptii varsa liniste si somn". Este o liniste plina de solemnitate ce contrasteaza cu tumultul bataliei, intr-un cadru in care domneste un calm desavarsit este introdusa o nota idilica, concretizata prin "cartea" pe care fiul domnitorului o trimite "dragei sale, de la Arges mai departe".

Aceasta parte- echilibreaza constructia episodului si anunta, totodata, izbucnirea vehementa din episodul al doilea. Virulenta este foarte bine scoasa in evidenta prin antiteza trecut-prezent.

Diferenta izbitoare dintre "veacul de aur" si vremurile contemporane poetului este relevata de la inceput: "De-asa vremi se-nvrednicira cronicarii si rapsozii;/Veacul nostru ni-l umplura saltimbancii si irozii...".

Sagetile satirei eminesciene vizeaza demagogia, falsul patriotism, lipsa de idealuri a tineretului. Poetul constata cu amaraciune si indignare: "... castigul fara munca, iata singura pornire;/Virtutea? e-o nerozie; Geniul? o nefericire." Discursurile, "retoricele suliti" sunt rostite din usa cafenelei. Daca in prima parte a poeziei predomina epitetele ornante, in cea de-a doua politicianilor vremii le sunt atribuite epetete menite sa caracterizeze: "uraciune", "priviri imparosate", "cocosati", "Iacomi", "ochi bulbucati", sugerandu-se astfel dimensiunile lor sufletesti.

Poetul, care considera ca adevaratii patrioti sunt "descalculatori de tara", "facatori de legi si datini",

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

refuza ideea ca destinele tarii pot fi incredintate unor oameni demni "ca sa saza in zidirea sfintei Golii....".

Pentru depasirea acestei realitati tragice el cauta solutia tot in trecut, prin evocarea lui Vlad Tepes: "Dar lasati macar stramosii ca sa doarma-n colb de cronici;/ Din trecutul de marire v-ar privi cel mult ironici./ Cum nu vii tu, Tepes Doamne, ca punand mana pe ei,/ Sa-i imparti in doua cete: in smintiti si in misei,/ si in doua temniti large cu de-a sila sa-i aduni,/ Sa dai foc la puscarie si la casa de nebuni!"

Daca in partea intai a Scrisorii III fraza este lunga, cu o curgere lina, iar culoarea locala este sugerata printr-un limbaj usor arhaizant ("oaspe", "val-vartej"), care scoate la iveala intelepciunea populara, in partea a doua fraza este abrupta; exista un numar mare de propozitii interogative si exclamative menite sa exprime revolta, ironia, sarcasmul poetului: "Voi sunteti urmasii Romei? Niste rai si niste fameni!/ I-e rusine omenirii sa va zica voua oameni!". Cuvintele de factura populara sunt inlocuite cu neologisme: "fameni", "progenitura", "perfid".

Asadar, Scrisoarea III, o vibranta expresie a patriotismului eminescian, contine idei sociale si politice.

Revolta sa pamfletara se indreapta impotriva "betiei de cuvinte", a demagogiei, impotriva acelor care vad in sentimentul iubirii de patrie un instrument al parvenirii. Acestia se detaseaza net de adevaratii patrioti, intrucat "ceea ce se iubeste si se respecta adanc se pronunta arareori!".